

Te whai i te kano ārai i a KOWHEORI-19: ngā mea, i tōna tikanga, ka puta

Ko ngā kano ārai mate tētahi huarahi e ārai ai tātou i te mate urutā o KOWHEORI-19, hei tiaki hoki i te oranga o ō tātou hāpori.

Te tiakanga

Kāore he utu o te kano ārai i a KOWHEORI-19, ā, e wātea ana ki ngā tāngata katoa o Aotearoa.

Ka tiaki ngā kano ārai mate i tō hauora, ā, ka ārai atu i te mate mā te mahi tahi me ngā wāhanga papare o tō tinana e kaha ai koe ki te ārai atu i te wheori, mehemea ka noho mōrearea koe.

Ka whaihua te kano ārai i a KOWHEORI-19 mā te whakaoho i tō pūnaha awhikiri e hua mai ai ngā paturopi, ngā pūtau toto hoki e whai nei ki te ārai i te wheori o KOWHEORI-19.

Ko te whai i te kano ārai i a KOWHEORI-19 tētahi mahi hei whāinga māu e ārai ai koe i a koe anō i ngā pānga o te wheori. Heoi anō, kāore mātou i te mōhio mēnā ka roa mā tēnei e mutu ai tō pānga rānei e te wheori, tō whakapā atu rānei i te wheori ki tangata kē.

Kia uru ki a koe te kano ārai mate, me tūpato tonu hei aukati wawe i te horapa haeretanga o KOWHEORI-19. Me āta horoi, me āta whakamaroke hoki ō ringaringa. Me maremare, me matihe hoki ki tō tuke, ā, me noho ki te kāinga mehemea ka māuiui koe. Mā tēnei koe e āwhina ki te tiaki i a koe anō, i tō whānau, i tētahi atu hoki.

Me whakamahi tonu i te taupānga whakatewhatewha mō KOWHEORI, whakakāngia te wāhanga o te Hono Iarere o tō waea, ā, tērā pea ka hiahia koe ki te mau i tō tākai mata, i tō ārai mata rānei.

Te haumarutanga

Whakaae noa ai a Medsafe kia whakamahia te kano ārai mate i Aotearoa i te wā e whakaae ana rātou kua eke ki te taumata o te haumarutanga, o te whaihua hoki e tika ana kia whakamahia. Kotahi tonu te whakamātautau haumarutanga me whai e ngā kano ārai mate katoa e pā ana ki a KOWHEORI-19, ka mutu me eke te katoa ki ōna paerewa ruarangi e ōrite ana.

Te kano ārai mate a Pfizer

Kāore koe e pāngia e KOWHEORI-19 mā tēnei kano ārai mate. Me rua rawa ngā whāngaitanga, kia toru wiki te roa i waenga i ngā mea e rua. E eke ai te tiakanga ōu ki te taumata, me whai koe kia rua rawa ngā whāngaitanga ōu ki te kano ārai mate. Mēnā kāore koe e tae atu i te wā kua whakaritea, me wawe tonu tō whakarite i tētahi atu wā.

**Unite
against
COVID-19**

New Zealand Government

Ngā mea hei whakaarotanga i mua i tō whai i te kano ārai mate

Mēnā kua pāngia koe e te pāwera kino rawa atu, mēnā rānei i tere tonu te pāngia ōu e te pāwera nā te kano ārai mate, nā te werohanga rānei i mua, tēnā kōrerotia tēnei ki te kaiwhāngai i a koe ki te kano ārai mate.

Mēnā e whāngaia ana koe ki te rongoā whakawaiwai toto, mēnā rānei e pāngia ana koe e te mate ā-toto, whakamōhiotia te kaiwhāngai i a koe ki te kano ārai mate.

Mēnā e hapū ana koe, e whāngai pēpē ana rānei koe ki te ū, tēnā kōrero atu ki te kaiwhāngai i a koe ki te kano ārai mate, ki tō tākuta rānei, ki tō tapuhi whakawhānau rānei.

Mēnā e whāngaia ana koe ki ngā rongoā mō te mate pukupuku, arā, ki a Keytruda rānei, ki a Opdivo rānei, ki a Yervoy rānei, ki a Tecentriq rānei, kōrero ki tō mātanga e mōhio ai koe mēnā me whāngai koe ki te kano ārai mate.

I tēnei wā, kāore mātou i te whakawātea i te kano ārai mate a Pfizer ki te hunga e tamariki ake ana i te 16 tau te pakeke kia wātea mai he raraunga atu anō.

Mēnā e rongo ana koe i ngā tohumate o KOWHEORI-19, whāia kia whakamātauhia koe, ā, e noho ki te kāinga tae noa ki te wā ka whiwhi koe i ngā hua mōu. E whakaaetia ana kia whāngaia koe ki te kano ārai mate ā te wā tonu e kī ana ngā hua o tō whakamātautau kāore koe e pāngia ana.

He aha ka hua mai ā muri i te whāngaia ōku ki te kano ārai mate?

Me tatari kia pau te 30 meneti i muri i te whāngaia ōu ki te kano ārai mate kia kite ai ngā kaimahi hauora kāore e pērā rawa ana te kino o te pāngia ōu e te pāwera.

Ngā mate āpiti tērā pea ka puta

Ko te kōrero nui katoa ka puta mō ngā tauhohenga, ko te mamae o te wāhi i werohia ai, ko te ānini o te mātanga, ko te rongo rānei i te ngenge, i te ruha rānei.

Tērā pea ka rangona hoki te mamae o ngā uaua, te māuiui noa iho nei, te hūwiniwini, te kirikā, te mamae o ngā ponapona me te whakapai ruaki. He tohu tēnei e whaihua ana te kano ārai mate.

Pēnei i ngā rongoā katoa, tērā pea he mate āpiti ka pā atu ki ētahi tāngata. Ko aua mate rā ka kitea nuitia ana, ka māmā noa iho i te nuinga o te wā, ka mutu kāore e roa ana te mate, ā, ehara i te mea mā ērā e aukati tō whai i te tuarua o ngā kano ārai mate, e whakararu rānei ō mahi o ia rā.

Ka pā pea ētahi mate āpiti ki tō kaha ki te hautū waka, ki te whakamahi mīhini rānei.

He wā ōna ka puta ētahi mate pāwera kino nei, engari me uaua ka kitea. Kua whakangungua ā mātou kaiwhāngai i te tangata ki te kano ārai mate kia whakahaerehia ēnei āhuatanga.

He tautoko atu anō, he pārongo atu anō hoki

Ki te pāngia koe e ngā tohumate e hāngai ana pea ki a KOWHEORI-19, pērā i te maremare hou e auau ana, i te teitei o te pāmahana, i te kirikā rānei, i te korenga rānei, i te panonitanga rānei o ō tairongo māori ā-tako rānei, ā-iho rānei, e noho ki te kāinga, whakaritea hoki kia whakamātautauria tō tinana mō KOWHEORI-19.

Mēnā kāore koe i te mōhio ki te āhua o ō tohumate, ki te kino haere rānei ō tohumate, waeahia te Healthline mā te **0800 358 5453**.

Mēnā he māharahara inamata tōu e pā ana ki tō haumarutanga, waeahia te **111**, ka āta kī atu ai ki a rātou kua werohia koe ki te kano ārai i a KOWHEORI-19 kia tika ai tā rātou tiroiro i a koe.

www.health.govt.nz/covid-vaccine